

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมือง
จังหวัดระยองอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

THE PEOPLE'S PARTICIPATION IN LOCAL DEVELOPMENT PLANNING OF
NAMKHOK SUBDISTRICT MUNICIPALITY MUANG RAYONG, RAYONG

นางสาวกมลน อินทร์น้อย

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

E-mail: phakha.ict@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น บทบาทหน้าที่ทางสังคม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation:S.D) ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกเพศ โดยการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t-test for Independent Samples) และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามอายุ การศึกษา อาชีพรายได้ ระยะเวลาอาศัยอยู่ในท้องถิ่น บทบาทหน้าที่ทางสังคม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่(Multiple Comparison) โดยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี รองลงมาช่วง 51 ปีขึ้นไป มีการศึกษาระดับการศึกษาประถมศึกษามากที่สุด รองลงมา ระดับ

การศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย ประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือเทียบเท่า มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มากที่สุด รองลงมา คือ อาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว ได้รับเงินเดือนอยู่ในระดับ 5,001 - 10,000 บาท มากที่สุด รองลงมาผู้ที่ได้รับเงินเดือนอยู่ในระดับ 10,001 - 15,000 บาท ประชาชนผู้อาศัยอยู่ในท้องถิ่นเป็นเวลามากกว่า 10 ปี มากที่สุด รองลงมาผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นเป็นเวลา 5-10 ปี

2. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนในผลประโยชน์มากที่สุด รองลงมา มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และมีส่วนร่วมในติดตามและประเมินผล ตามลำดับ

3. แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และ บทบาทหน้าที่ทางสังคม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ที่มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น ที่มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ABSTRACT

The objectives of the research “People's Participation in Local Development Planning of Namkhok Subdistrict municipality Muang Rayong, Rayong.” were to study :1) study people’s participation in the sub-district development planning of Namkhok Subdistrict municipality Muang Rayong, Rayong. 2) study personal factors related to people participation in local development plan in the sub-district development planning of Namkhok Subdistrict municipality Muang Rayong Rayong through variables including gender, age, education degree, career, income, living period, social role and responsibility and information consumption ; and 3) study problems and obstacles as well as suggestions on people participation in the sub-district development planning of Namkhok Subdistrict municipality Muang Rayong Rayong .

Data analysis was involved the questionnaire answers’ general characteristics to consider the frequency, percentage, mean and standard derivation. The test of hypothesis compared to people’s participation in the sub-district development with the T-test for independent samples. Moreover, it was compared with the age, education, career, income, living period, social role and responsibility and information consumption by One-way analysis of variance or One-way ANOVA. Nevertheless, when the results met the statistical significant differentiations they were

tested to compare with the multiple comparisons by the Scheffe's method at 0.05 of his specific statistics.

The results of the study showed:

1. General information of respondents was the most of them were Male aged 41 – 50 years old, followed by up 51 years old. Most elementary level , followed by high school. They were mostly general, followed by profession, trade or business. Most income 5001-10000 baht, followed by income 10,001 - 15,000 baht. Most of them lived in the area up 10 years old, followed by more than 5-10 years old.

2. Overall, people participation in local development plan was moderate. Participation in benefits had highest mean, followed by decision and operation making and participation assessment.

3. The relationship between gender, age, education, occupation, income, and social roles. Information and awareness. With the participation of the public in the preparation of local development plans. Overall and in all the different aspects. The statistical significance at the 0.05 level. The relationship between the duration of local residents. With the participation of the public in the preparation of local development plans. People participation in the sub-district development planning of Namkhok Subdistrict municipality Muang Rayong overall and individual aspects. not different

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองท้องถิ่นคือ รากฐานของการปกครองระบบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกร่วมมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครองการบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบ และวางแผนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด (ชูศักดิ์ เทียงตรง, 2518 : 6-7) อีกทั้งยังเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ซึ่งในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางโดยให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เช่น นโยบาย แผนงาน โครงการ ความก้าวหน้าของกิจการ และให้โอกาสประชาชนเสนอความคิดเห็นอย่างอิสระไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอเพื่อริเริ่ม คัดค้าน หรือสนับสนุน รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการควบคุมการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เทศบาลตำบลเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่น ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2596 และแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 13 พ.ศ. 2552 เป็นรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย การ

พัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติให้สำเร็จได้ จำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาในระดับท้องถิ่น ในการสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้านหรือชุมชนจะต้องสร้างความเข้าใจ และการยอมรับจากประชาชนทั่วไป ในการพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ ตลอดจนเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม ในการพัฒนาภารกิจท้องถิ่นของตน

การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตามอำนาจหน้าที่ ที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2596 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 13 พ.ศ. 2552 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง ต้องจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน จึงถือว่าการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นหน้าที่ที่แต่ละท้องถิ่นต้องจัดทำ และเป็นขั้นตอนแรกในการบริหารงาน แผนพัฒนาท้องถิ่นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญเพราะเปรียบเสมือนเข็มทิศช่วยชี้ทางในการพัฒนา ในการกำหนดสภาพการณ์ที่ต้องการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และแนวทางของการบริหารงาน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับศักยภาพท้องถิ่น ปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วย

การจัดทำหรือวางแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นแนวทางการทำงานที่มีเป้าหมายชัดเจน อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนา ที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี มีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาท้องถิ่น โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น จะมีความสอดคล้อง เชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนาในระดับต่าง ๆ โดยคำนึงถึงทิศทางการพัฒนาของประเทศชาติ แผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาท้องถิ่น ที่มุ่งไปสู่ความต้องการที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการมุ่งไปสู่สภาพการณ์ให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างเพียงพอและเกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้เกิดความประหยัด มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการจัดทำแผนงานงบประมาณ หรืองบประมาณรายจ่ายประจำปี และแผนปฏิบัติการ และที่สำคัญองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินงาน เพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งการจัดทำหรือวางแผนพัฒนาท้องถิ่นต้องขึ้นอยู่กับ การวางแผน การจัดทำแผน และการมีส่วนร่วมของประชาชนมาประกอบการจัดทำแผน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น บทบาทหน้าที่ทางสังคม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

สมมติฐานของการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน
6. ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน
7. ประชาชนที่มีบทบาทหน้าที่ทางสังคมต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน
8. ประชาชนที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้จะศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาสาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

2. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษา ตั้งแต่เดือนมกราคม 2559 - มีนาคม 2559

3. ขอบเขตด้านสถานที่

การศึกษานี้จะศึกษาในพื้นที่ของ เทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง รวมจำนวนทั้งสิ้น 4 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านน้ำคอก หมู่ที่ 2 บ้านหนองตาขาน หมู่ที่ 3 บ้านแหลมยาง – ตรอกสมุทร หมู่ที่ 4 บ้าน
แถวดอน

4. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1 ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลน้ำ
คอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ซึ่งมีประชากรทั้งหมด 4,311 คน

4.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง ในเขตเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง
จังหวัดระยอง จำนวน 401 คน โดยใช้วิธีการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร ยามา
เน่ (Yamane, 1973: 727)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบและเข้าใจถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
ของเทศบาลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง
2. ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง
3. ทำให้ทราบแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนา ท้องถิ่นของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับผู้ศึกษาได้ศึกษาจาก แนวคิด
ทฤษฎีต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางประกอบการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
3. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
4. บริบทของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมือง จังหวัดระยองอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือชุมชนท้องถิ่นในการบริหารหรือ
ทางการปกครองนั้น ได้มีมานานแล้วในต่างประเทศ และช่วงเวลาที่ผ่านมานี้ แนวคิดการมีส่วนร่วม
ดังกล่าวได้นำมาใช้ในประเทศไทย ทำให้ในปัจจุบันประเทศไทยได้ให้ความสนใจต่อหลักการมี

ส่วนร่วมเพื่อพัฒนาประเทศ ทั้งด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมเพื่อเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมรวมถึงการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานภาครัฐภายใต้แนวคิดการบริหารภาครัฐแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) และแนวคิดตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance)

1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

คาสเปอร์สัน และเบรทแบงค์ (Kasperson & Breitbank, 1974 อ้างถึงใน ทานตะวัน อินทร์จันทร์, 2546, หน้า 19) ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนทำตนเป็นผู้สร้างสรรค์กิจกรรมในกระบวนการพัฒนาซึ่งจะบังเกิดผล คือ สามารถแสดงบทบาทที่สร้างสรรค์ได้และผลของกิจกรรมจะต้องย้อนกลับมาสู่พวกเขาเอง United Nations Research Institute of Social Development (UNRISD) ระบุความหมายว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่อง 1. การตัดสินใจ 2. การเข้าร่วมกิจกรรม 3. การร่วมรับผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมที่เกิดจากกิจกรรมนั้น ๆ

1.2 เงื่อนไขและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

การที่ชุมชนจะตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมกันในงานยุติธรรมชุมชน และร่วมรับผิดชอบในโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งระบบนั้น ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและปัจจัยหลายประการ ทั้งปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นคุณลักษณะภายในของบุคคล ซึ่งเป็นการรับรู้ข้อมูลที่เกิดขึ้นจากภายนอก ดังมีผู้ให้ความเห็นไว้ ดังต่อไปนี้

Cohen and Uphoff (1877 : 17-19) เสนอว่าบุคคล 4 ฝ่ายมีส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชนบท ประกอบด้วย ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ และบุคคลภายนอก สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นยังมีปัจจัยหลายปัจจัยที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ได้แก่

1. อายุและเพศ 2. สถานภาพในครอบครัว 3. ระดับการศึกษา 4. สถานภาพทางสังคม เช่น ชั้นทางสังคม ศาสนา 5. อาชีพ 6. รายได้และทรัพย์สิน 7. ระยะเวลาในท้องถิ่น และระยะเวลาที่อยู่ในโครงการ 8. ที่ดินถือครองและสถานภาพแรงงาน

ทัดดาว บุญปลา (2530 : 27) กล่าวว่าไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางสังคมของชุมชนของบุคคลนั้น มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ สถานภาพทางสังคม สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางอาชีพ และที่อยู่อาศัย โดยบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจตกต่ำ จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนน้อยกว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูง นอกจากนั้นแล้วได้มีการแหล่งอำนาจและการตัดสินใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน 13 ตัวแปร ซึ่งจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน คือ ด้านการศึกษา และการเงินเป็นสิ่งหนึ่งที่

แสดงถึงสถานภาพทางสังคม แหล่งอำนาจทั้งสองชนิดนี้ ถ้าผู้ใดได้ครอบครองหรือมีไว้ ก็จะเป็นผู้ที่มีบทบาทสูงในชุมชน โดยเฉพาะในการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

นอกจากฐานะทางเศรษฐกิจและระดับการศึกษาแล้ว คุณลักษณะทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนนิสัย ประเพณีในชุมชน ก็อาจมีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนเช่นเดียวกัน

1.3 ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน

Cohen and Uphoff (1980) กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่ามีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา (Analysis)
2. การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา (Decision Making)
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหา (Implementation)
4. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการ (Benefits)
5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

1.5 แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชน

สมลักษณ์ ไชยเสรีฐ (2549 : 142-149) ได้แบ่งแนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 3 ด้านหลัก คือ ด้านประชาชน (Public) ด้านการมีส่วนร่วม (Participation) และ ด้านภาครัฐ โดยการมีส่วนร่วม (Participation) มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ประชาชนที่เป็นบุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ในการดำเนินการพัฒนาช่วยเหลือ สนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล เพื่อให้เกิดการยอมรับ และก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดกันทุกฝ่าย

2. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการกำหนดแผนยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาซึ่งแสดงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด และนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 กำหนดเทศบาลตำบล จะต้องดำเนินการวางแผนพัฒนา โดยจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนสามปี และแผนดำเนินงาน ซึ่งจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว สามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องในทิศทางที่เหมาะสม ครอบคลุมประเด็นการพัฒนาสอดคล้องและเป็นไป

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล แผนการบริหารส่วนท้องถิ่น จะต้องจัดทำและทบทวนให้แล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายน

การที่ท้องถิ่นจะพัฒนาไปในทิศทางใด จำเป็นต้องมีการกำหนด วิสัยทัศน์ หรือภาพในอนาคต และแปลงมาสู่การปฏิบัติ ดังนั้น ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539) ได้สรุปแนวความคิดของนักวิชาการและนักปกครองที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่ เช่น

1. หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ของไทยจัดเป็นกรุงเทพมหานคร เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยาตามเหตุผลดังกล่าว

2. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอควร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการ ปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และ เพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับ สุขาภิบาล เป็นต้น

2.2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณ เพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครอง ส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ

3. มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่นจัดแบ่งเป็นสองฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ

4. บริบทของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

บริบทของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เป็นข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลน้ำคอก ที่ใช้เป็นข้อมูลหลักประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตำบล เป็นแผนพัฒนาระยะยาว และข้อมูลพื้นฐานของตำบลน้ำคอก อำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีเนื้อหาสำคัญประกอบด้วย สภาพทั่วไป แผนที่ตำบล สภาพเศรษฐกิจและสังคม การบริหารขั้นพื้นฐาน ข้อมูลอื่น ๆ ซึ่งเป็นแผนหลักในการนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาสาม

ปี เป็นแผนระยะสั้นที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องสามปีที่กำหนดเป็นโครงการพัฒนาท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่ ได้ผ่านกระบวนการประชุมประชาคมในระดับต่าง ๆ เกิดมาเป็นแผน นำไปสู่การปฏิบัติ ตั้งงบประมาณตามโครงการในแผนพัฒนาสามปีต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในส่วนของการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้มุ่งศึกษาแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎี และเอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น สามารถกำหนดตัวแปรได้ตามรายละเอียด ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ประกอบด้วย

ตัวแปรส่วนบุคคล ดังนี้

1.1 เพศ 1.2 อายุ 1.3 ระดับการศึกษา 1.4 อาชีพ 1.5 รายได้ 1.6 ระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่น 1.7 บทบาทหน้าที่ทางสังคม 1.8 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

การวัดระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งเน้นการวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ประกอบด้วยตัวชี้วัดในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1977)

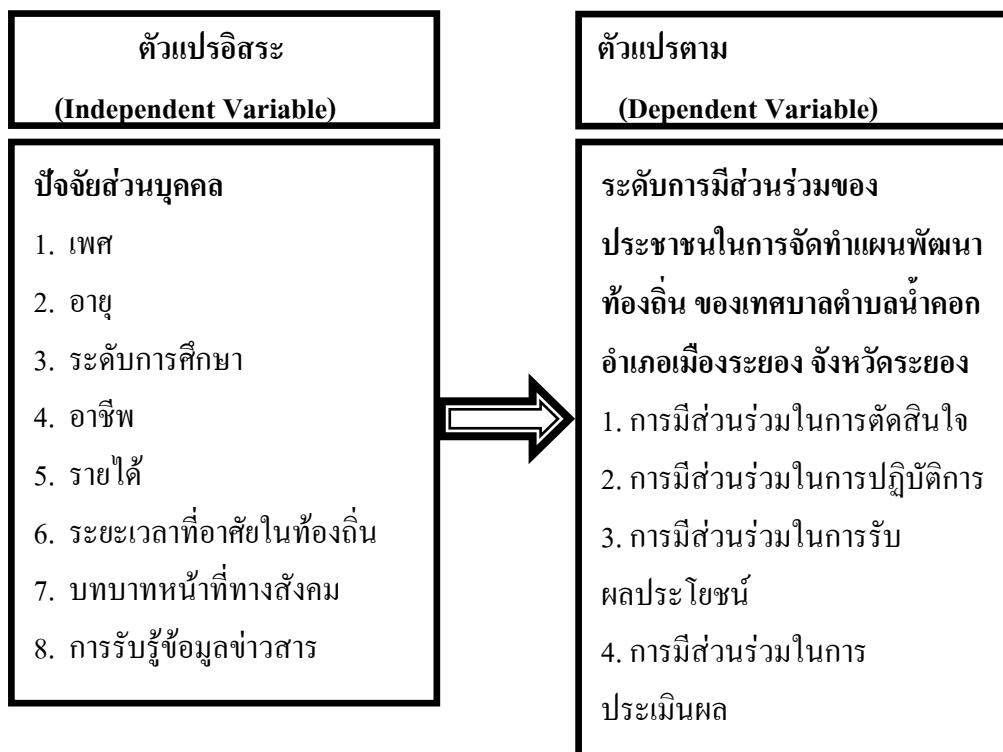
2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)

2.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation)

2.3 การมีส่วนร่วมในการผลประโยชน์ (Benefits)

2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

จากที่กล่าวมาทำให้สามารถแสดงภาพของกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้ดังภาพประกอบที่ 1.1

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง รายละเอียด และวิธีการดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. แผนปฏิบัติการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ซึ่งมีประชากรทั้งหมด 4,311 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้ง อายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป ในเขตเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง จำนวน 401 คน โดยใช้วิธีการคำนวณจากสูตร ของ ทาโร ยามานะ (Taro Yamane, 1967) คือ

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าสูตร } n &= \frac{4,311}{1+4,311(0.05^2)} \\ &= 401 \end{aligned}$$

ในการเก็บข้อมูลผู้ศึกษา ได้ทำการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 401 คน เพื่อให้ผลการศึกษามีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น การกำหนดตัวอย่างในแต่ละพื้นที่ ใช้วิธีคิดตามสัดส่วนของจำนวนประชากร (Proportion to Size) ในแต่ละหมู่บ้าน

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

ลำดับ	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	บ้านตรอกตาช้าง	753	70
2	บ้านน้ำคอก(หนองตาخان)	1,554	145
3	บ้านแหลมยาง-ตรอกสมุทร	698	65
4	บ้านแถวดอน	1,306	121
	รวม	4,311	401

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่แบบสอบถามในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง จำนวน 401 ชุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพและเหมาะสม ผู้ศึกษาดำเนินการสร้างเครื่องมือดังนี้

1.การสร้างแบบสอบถาม ได้ศึกษารายละเอียด แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ เอกสาร บทความ วิทยานิพนธ์ และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่กำลังศึกษาและนำมาสร้างแบบสอบถาม

2.การสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งเนื้อหาแบบสอบถาม โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาอาศัยในท้องถิ่น บทบาทหน้าที่ทางสังคม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง เป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับ

น้อย และระดับน้อยที่สุด โดยมีโครงสร้างแบบสอบถามครอบคลุมลักษณะอันพึงประสงค์ ภายใต้ องค์ประกอบ 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ผู้ศึกษาได้กำหนดหลักเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อ ดังนี้

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป

ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.6 และ เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 41.4 จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 41 - 50 ปี รองลงมาช่วง 51 ปี ขึ้นไป มีการศึกษาระดับการศึกษาประถมศึกษามากที่สุด รองลงมา ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย ประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือเทียบเท่า มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มากที่สุด รองลงมา คือ อาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว ได้รับเงินเดือนอยู่ในระดับ 5,001 - 10,000 บาท มากที่สุด รองลงมาผู้ที่ได้รับเงินเดือนอยู่ในระดับ 10,001 - 15,000 บาท ประชาชนผู้อาศัยอยู่ในท้องถิ่นเป็นเวลามากกว่า 10 ปี มากที่สุด รองลงมาผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นเป็นเวลา 5-10 ปี บทบาทหน้าที่ทางสังคม คือ ประชาชนทั่วไป มากที่สุด รองลงมา เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำตำบล และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากเสียงตามสาย/หอกระจายข่าวไร้สาย มากที่สุด รองลงมา จากหนังสือเอกสารของทางราชการ

2. ผลการศึกษากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการดำเนินการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มากที่สุด รองลงมา ด้านการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติการ และ มีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ

ด้านการตัดสินใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.12 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.26 และ ได้ร่วมจัดลำดับความสำคัญ และความต้องการ ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3.06 ส่วนข้ออื่นอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการปฏิบัติการ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.07 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าท่านเคยเข้าร่วมเป็นกรรมการหรือตัวแทนประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยมาก

ที่สุด 3.22 ท่านเคยเข้าร่วมตรวจสอบความถูกต้องของแผนพัฒนาท้องถิ่นกับทางเทศบาล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2.88 ส่วนข้ออื่นอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านได้รับความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิตประจำวันจากโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางเทศบาลได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาท้องถิ่น เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.76 ท่านเคยร่วมเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากเทศบาล และได้รับจัดสรรตามประสงค์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3.02 ส่วนข้ออื่นอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการติดตามและประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านได้เข้าร่วมกระบวนการคัดเลือกผู้แทนประชาคมตำบลเพื่อแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.19 และท่านได้ติดตามสอบถามการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อผู้บริหารท้องถิ่นหรือพนักงานเทศบาล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2.89 ส่วนข้ออื่นอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาอาศัยอยู่ในท้องถิ่น บทบาทหน้าที่ทางสังคม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

สมมติฐานที่ 1.1 พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิง

สมมติฐานที่ 1.2 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 1.3 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 1.4 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 1.5 พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 1.6 พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในท้องถิ่นต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง แตกต่างกัน โดยภาพรวม และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 1.7 พบว่า ประชาชนที่มีบทบาทหน้าที่ทางสังคมต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 1.8 พบว่า ประชาชนที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ในเรื่อง การประชาสัมพันธ์การจัดทำแผนแต่ละครั้งและเผยแพร่ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนให้มากกว่านี้ มากที่สุด และ เทศบาลตำบลน้ำคอก ควรปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ เป็นลำดับสุดท้าย

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลน้ำคอก ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในองค์ประกอบแต่ละด้าน พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง มากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในติดตามประเมินผล ดังนี้

1. **ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์** พบว่า ประชาชนได้ผลจากการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้รับความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิตประจำวันจากโครงการ และกิจกรรม ต่าง ๆ ที่ทางเทศบาลได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาท้องถิ่น เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น เพื่อ แจกจ่ายให้กับประชาชนในท้องถิ่น ได้รับผลประโยชน์ที่ให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนทั้งโดยทางปฏิบัติงานประจำวันของประชาชน รวมถึงเป็นแนวทางในการเกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ

2. **ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ** ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนา

ท้องถิ่น ประชุมที่ข้องเกี่ยวกับโครงการหรือ กิจกรรม ต่างๆของเทศบาลตำบลน้ำคอกโดยที่ประชาชนได้เสนอความต้องการของชุมชนให้ได้รับการบรรจุในโครงการ หรือกิจกรรมของเทศบาลตำบลน้ำคอก เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาในปีถัดไป

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมเป็นกรรมการหรือตัวแทนประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพราะคิดว่าจะทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อประชาชนได้เข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการหรือ กิจกรรมที่เทศบาลตำบลน้ำคอกจัดทำขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานของเทศบาลตำบลน้ำคอก ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่ประชาชน

4. ด้านการมีส่วนร่วมในติดตามประเมินผล พบว่า เทศบาลตำบลน้ำคอก ได้เปิดโอกาสให้ท่านเข้าร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยได้มีการแต่งตั้งประชาชนเข้าเป็นกรรมการประเมินผลแผนงานหรือ โครงการตามแผนพัฒนาและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อ เป็นการสร้างความเชื่อมั่นจากประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบล น้ำคอกได้ติดตามการแก้ไขต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ขอนำผลการศึกษามากำหนดแนวทางในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ควรจัดให้มีการประชุมเดือนละ 1 ครั้ง พร้อมกับประชุมหมู่บ้านของแต่ละหมู่ และความจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ในการชักชวนประชาชนเข้าร่วมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดให้มีการฝึกอบรมด้านต่างๆ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรประชาสัมพันธ์ในการชักชวนประชาชนเข้าร่วมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนมากกว่าการโยนโครงการให้กับประชาชน โดยไม่มีความต้องการโดยแท้จริง

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของของเทศบาลตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ด้านการติดตามและประเมินผล ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรรายงานผลการปฏิบัติงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมตรวจสอบ โครงการต่าง ๆ ที่ดำเนินการเสร็จแล้ว เพื่อความโปร่งใส และเป็นธรรมแก่ประชาชนในพื้นที่

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2547). **คู่มือจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อสาธาการศึกษาดินแดน.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น. (ม.ป.ป.). **คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแผนพัฒนาสามปีแผนปฏิบัติการและการติดตามประเมินผล**. ค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2559, จาก <http://www.dla.go.th/work/planlocal/>
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2548). **คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- กระทรวงมหาดไทย. (2546). **ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย.
- กระทรวงมหาดไทย. (2548). **ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย.
- โกวิท พวงงาม. (2550). **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพมหานคร : ส.เอเชีย เพรส (1989).
- ขนิษฐา ศรีนนท์. (2544). **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนย่อยต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครนนทบุรี**. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2527). **การบริหารงานพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพฯ: ส่วนท้องถิ่น.
- ชูศักดิ์ เทียงตรง. (2518). **การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณรงค์ วาริชล. (2551). **การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลสู่มืองน่าอยู่**. **กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางพระ**. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ติน ปรัชญพฤทธิ. (2539). **ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วม**. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. (2527). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ :
ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- ศักดิ์ นุญपाल. (2530). **ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทาง
การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนในเขตพื้นที่ตำบลสวก อำเภอเมือง จังหวัดน่าน**.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทัศนีย์ ไทยภิรมย์. (2526). **การพัฒนาชุมชน : วิธีการระดมการมีส่วนร่วมของชุมชน**.
นิตยสารกรมประชาสัมพันธ์.
- ทานตะวัน อินทร์จันทร์. (2546). **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อย
ในเขตเทศบาลเมืองลำพูน**. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนวิวัฒน์ คากีลานนท์. (2550). **การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาล
เมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนคร.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2535). **การปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ศูรสภา.
- ปรีดา เฉยฉาวรวงกุล. (2550). **การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขต
เทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต, สาขาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ปรัชญา เวสารัชช์ (2528). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท**.
กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรีนดา ธีรศิลาเวทย์. (2550). **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการวางแผน
พัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์
ปรารธนา เกียงสุภา. (2554). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาสารคาม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิรพล ไชยพงศ์. (2539). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับ
ชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลอ้อมน้อย
อำเภอกะทุมแบน จังหวัดสมุทรสาคร**. ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต

- สาขาพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคม สถาบันจิตพัฒนาบัณฑิตบริหารศาสตร์
 พูลฉัตร วิชัชดิษฐ. (2552). **นโยบายสาธารณะและการวางแผน**. สุราษฎร์ธานี :
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). **นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์
 การพัฒนาปัจจุบันของประเทศไทยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**.
 กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภากาการพิมพ์.
- ไพศาล เรื่องวิโรจนากุล (2554). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล
 ตำบลบางรีน อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง**. วิทยานิพนธ์.
 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยบัณฑิตศึกษากาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ระวี อินจินดา. (2542). **การมีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน
 บ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
 มหาบัณฑิต, สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย,
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ลิขิต ชีรเวคิน. (2525-2528). **การเมืองการปกครองไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 3-4 (แก้ไขเพิ่มเติม)
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรรณิการ์ ภูมิวงศ์พิทักษ์ (2540). **ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
 โครงการครอบครัวและชุมชนพัฒนา : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนดวงแข เขตปทุมวัน
 กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์,
 คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- มรกต ศรีรัตนา. (2535). **การประเมินผลกระบวนการบริหารจัดการโครงการชุมชนย่อยต่อการ
 มีส่วนร่วมของชุมชนในเทศบาลเมืองปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์
 วท.ม.(สาธาณสุขศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร
- วาสนา โพธิ์โพ้น (2556). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
 กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพุ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี**.
 สารนิพนธ์. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ
 มหาวิทยาลัยศรีปทุม.